

Warszawa, 30 września 2021 r.

Poziom i struktura minimum socjalnego w II kwartale 2021 r.

Prezentujemy szacunki minimum socjalnego w warunkach cenowych panujących w drugim kwartale 2021 r. Minimum socjalne to wzorzec wydatków niezamożnych gospodarstw domowych zagrożonych sferą niedostatku, stosowany również jako punkt wyjścia przez różne instytucje publiczne i prywatne (sądy, urzędy, banki, organizacje non-profit itd.).¹

Zacznijmy na wstępie od zastrzeżenia, że w 2021 r. w Europie i innych regionach nadal odnotowywano niemałą liczbę zakażonych wirusem SARS-CoV-2. Trzeba pamiętać, że aktualnie prowadzone szacunki uwzględniają zaspokajanie potrzeb życiowych w typowych warunkach, tj. bez uwzględnienia wszystkich okoliczności, jakie niesie ze sobą pandemia koronawirusa. Przyjmujemy, że pandemia mogła wpłynąć na konsumpcję gospodarstw domowych, obecnie jednak nie są znane dane dotyczące zmian struktury i zakresu konsumpcji w 2021 r.² Gdy te wyniki staną się przesłanką do zmian w modelu minimum socjalnego, poniższe szacunki mogą zostać przeliczone ponownie.

Tabela 1. Minimum socjalne: dane za II kwartał 2021 r., w zł

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K +DM+DS	M+K +DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	341,86	683,72	951,10	1 036,53	1 303,92	1 656,73	325,67	651,33
Mieszkanie:	462,43	674,86	922,15	922,15	1 171,22	1 420,23	462,43	674,86
- użytkowanie i energia	392,85	590,27	826,16	826,16	1 049,32	1 270,95	392,85	590,27
- wyposażenie	69,58	84,59	95,99	95,99	121,90	149,28	69,58	84,59
Edukacja	20,39	40,77	95,21	181,09	235,52	396,23	0,00	0,00
Kultura i rekreacja	164,31	204,55	264,11	271,62	331,18	398,25	133,43	181,38
Odzież i obuwie	57,69	115,37	166,42	167,03	218,08	269,74	44,87	89,73
Ochrona zdrowia	46,36	88,02	123,20	125,23	160,41	197,63	91,76	178,82
Higiena osobista	42,88	83,70	100,21	121,02	138,09	175,53	34,59	67,11
Transport i łączność	99,89	176,50	501,22	515,08	515,08	528,93	122,45	204,92
Pozostałe wydatki	98,86	144,72	187,42	200,39	203,67	201,73	97,21	143,37
Razem	1 334,67	2 212,21	3 311,04	3 540,14	4 277,17	5 245,00	1 312,41	2 191,52
- na 1 osobę	1 334,67	1 106,11	1 103,68	1 180,05	1 069,29	1 049,00	1 312,41	1 095,76

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS. Symbole użyte w tablicy oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, M+K/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa męzczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio męzczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

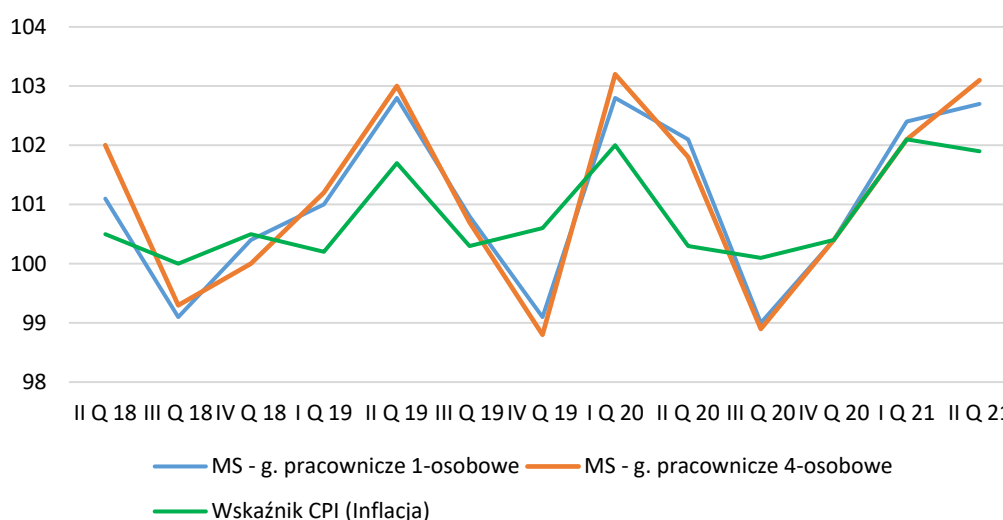
¹ Więcej na temat zakresu zaspokajanych potrzeb w minimum socjalnym por. Kurowski 2019 oraz Golinowska, Kurowski 2018. GUS wykorzystuje wartości minimum socjalnego do wyznaczania tzw. sfery niedostatku, nie będącej sferą ubóstwa (por. GUS 2020).

² Chodzi o dane pochodzące z dużej próby badawczej. Za taką przyjmujemy np. badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone w GUS.

Pod koniec czerwca 2021 r. poziom bezrobocia rejestrowanego obniżył się (6,4% w marcu 2021 r. do 5,9%). Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wyniosła 993 tys. osób (wobec 1 078 tys. osób w marcu), wśród nich kobiety stanowiły 53,8%, zaś osoby bez prawa do zasiłku 86,2%.³ Poziom średniego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniósł 5 802,42 zł, co oznacza nominalny spadek o 2,1% w relacji do wartości z marca br. W porównaniu z wysokością płac z czerwca 2020 r., wynagrodzenia te wzrosły w ujęciu nominalnym o 9,8%, zaś w ujęciu realnym o 5,1% (por. GUS 2021).

W drugim kwartale 2021 r. wartość minimum socjalnego wyniosła 1 334,67 zł w przypadku gospodarstwa osoby samotnej w wieku produkcyjnym oraz 1 312,41 zł dla osoby w wieku emeryckim (por. Tabela 1). W rodzinie dwojga rodziców z dzieckiem starszym minimum socjalne wyniosło 3 540,14 zł (1 180,05 zł na osobę), a w rodzinie z trójką dzieci – 5 245,00 zł (1 049,00 zł na osobę).

Wykres 1. Dynamika minimum socjalnego w latach 2018 - 2021 na tle wskaźnika inflacji (poprzedni kwartał=100)

Źródło: Opracowanie własne.

W porównaniu z poprzednim badaniem, w drugim kwartale 2021 r. wartości minimum socjalnego wzrosły od 2,3% w przypadku gospodarstwa osoby samotnej w wieku emeryckim do 3,2% dla rodziny z dzieckiem starszym (od 13 do 15 lat). W tym okresie wzrost cen konsumpcyjnych ogółem wyniósł 1,9%.

Głównym czynnikiem wzrastających wartości minimum socjalnego były rosnące ceny żywności (od 5,8% dla rodziców z dzieckiem młodszym do 6,1% dla rodziny z dzieckiem starszym). Wzrost ten był niemal trzykrotnie wyższy od wskaźnika wzrostu cen dla żywności (2,2%). Najbardziej wzrosły ceny owoców (o 14,5%) oraz warzyw (od 9,8 do 10,4%).⁴ Ceny mięsa w koszyku minimum socjalnego wzrosły od 4,7% do 5%, ceny wędlin o 1,2%, zaś ceny jaj i ryb odpowiednio o 3,1% i o 0,9%. Koszty użytkowania mieszkania i nośników energii były porównywalne z wartością wskaźnika CPI w tej grupie. Wydatki na wyposażenie mieszkania wzrosły od 1,4% do 2% przy wzroście wskaźnika CPI do 1,3% (por. Wykres 2).

Modelowe wydatki w zakresie edukacji, ochrony zdrowia oraz higieny osobistej nie odchodziły się znacząco od wskaźników CPI. Wydatki na kulturę i rekreację były nieco wyższe (w gospodarstwach z dziećmi powyżej 4%) od wskaźnika cen konsumpcyjnych (1,4%). Dynamika koszykowych wydatków z zakresu odzieży i obuwia (oscylująca wokół 2%) była niższa od poziomu wskaźnika cen

³ Por. GUS 2021, 18-20.

⁴ Po części wynikało to z niższych temperatur zarówno w Polsce jak i w krajach skąd importuje się owoce i warzywa (np. z Hiszpanii).

publikowanego przez GUS (4,8%). Wynika to z tego, że wskaźnik CPI obejmuje swym zakresem dużo szerszy katalog produktów niż koszyk minimum socjalnego. Również wydatki na transport i łączność (dla gospodarstw domowych z dziećmi wzrost na poziomie 3,7%) rosły wolniej niż wskaźnik CPI dla transportu (por. Wykres 2).

Tabela 2. Struktura minimum socjalnego (II kwartał 2021 r., w %)

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K +DM+DS	M+K +DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	25,6	30,9	28,7	29,3	30,5	31,6	24,8	29,7
Mieszkanie:	34,6	30,5	27,9	26,0	27,4	27,1	35,2	30,8
- użytkowanie i energia	29,4	26,7	25,0	23,3	24,5	24,2	29,9	26,9
- wyposażenie	5,2	3,8	2,9	2,7	2,9	2,8	5,3	3,9
Edukacja	1,5	1,8	2,9	5,1	5,5	7,6	0,0	0,0
Kultura i rekreacja	12,3	9,2	8,0	7,7	7,7	7,6	10,2	8,3
Odzież i obuwie	4,3	5,2	5,0	4,7	5,1	5,1	3,4	4,1
Ochrona zdrowia	3,5	4,0	3,7	3,5	3,8	3,8	7,0	8,2
Higiena osobista	3,2	3,8	3,0	3,4	3,2	3,3	2,6	3,1
Transport i łączność	7,5	8,0	15,1	14,5	12,0	10,1	9,3	9,4
Pozostałe wydatki	7,4	6,5	5,7	5,7	4,8	3,8	7,4	6,5
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS.

Opracował: dr Piotr Kurowski

Literatura:

GUS (2021), *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju w I półroczu 2021 r.*, GUS, Warszawa.

GUS (2020), *Aneks do opracowania sygnałnego Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r.*, GUS, Warszawa.

Kurowski P. (2019), *Rola progów minimalnej konsumpcji w polityce społecznej w Polsce*, Polityka Społeczna nr 4/2019.

Golinowska S. Kurowski P. (2018), *Koszykowe linie ubóstwa*, w: Golinowska S., *O polskiej biedzie w latach 1990-2015, Definicje, miary, wyniki*, WN Scholar, Warszawa.